

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: Up-134/95

Odklonilno ločeno mnenje sodnika dr. Udeti,
ki se mu pridružuje sodnik dr. Zupančič

1. Glasoval sem proti odločbi, ki odpravlja sklepa Sodnega sveta in Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, češ da sta ta dva organa kršila ustavno pravico do sodnega varstva iz 23. člena Ustave v zvezi s 167. členom Ustave, ustavno pravico do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave in ustavno pravico do svobode dela iz 49. člena Ustave. Odločba večine se je postavila na stališče, da odločitev Sodnega sveta o nepredlaganju pritožiteljice za izvolitev ni obrazložena, odločba sodišča pa ni zavzela stališča o zatrjevanih kršitvah oziroma o zatrjevanih nezakonitostih odločitve Sodnega sveta. Ustavno sodišče je tudi mnenja, da bi Sodni svet pritožiteljico kot edino kandidatko, ki je izpolnjevala splošne in posebne pogoje za izvolitev sodnika moral predlagati Državnemu zboru v izvolitev.. Ker je Sodni svet pri predlaganju vezan na zakonske kriterije iz 29. člena, bi moral obrazložiti svojo odločitev. Zakon Sodnemu svetu tudi ne dovoljuje neupoštevanja "pravnomočne ocene sodniške službe".

2. Pri svojem odklonilnem stališču izhajam iz ustavno-pravnega položaja Sodnega sveta. Sodni svet je edini predlagatelj za sodnike, ki jih voli Državni zbor (130. člen Ustave). Državni zbor lahko sodnika, ki pri opravljanju sodniške funkcije krši Ustavo ali huje krši zakon, razreši le na predlog Sodnega sveta. Tudi po svoji sestavi je Sodni svet organ, ki naj tudi pri volitvah in razrešitvah sodnikov zagotovi neodvisnost sodstva. Sodni svet sestavlja enajst članov, od katerih šest izmed sebe izvolijo sodniki, ki trajno opravljajo sodniško funkcijo, pet članov pa izvoli na predlog predsednika države Državni zbor izmed univerzitetnih profesorjev prava, odvetnikov in drugih pravnikov.

Ta ustavni organ je torej namenjen predvsem zagotovitvi neodvisnosti sodne funkcije. Pri tem ko oblikuje predloge za izvolitev ali za razrešitev, Sodni svet v bistvu tudi določa kadrovska politiko v sodstvu. Sodni svet ni enostavno kadrovska komisija Državnega zbora, temveč je organ, ki ima pri volitvah in razrešitvah sodnikov odločilno funkcijo. Njegova ekskluzivna pristojnost predlaganja spreminja to funkcijo že v del odločanja o imenovanju in razrešitvi sodnikov.

3. S tem konceptom pa so v nasprotju stališča večinske odločbe, zlasti tista, da je Sodni svet vezan na oceno sodniške službe s strani personalnih svetov, da ima taka ocena pravno naravo upravne odločbe in da je Sodni svet edinega prijavljenega kandidata za prosto sodniško mesto dolžan predlagati, če ta kandidat izpolnjuje splošne in posebne pogoje za izvolitev na sodniško mesto.

Kolikor bi iz zakona res izhajala ta razlaga, ki jo vsebuje večinska odločba Ustavnega sodišča, bi bilo po mojem na podlagi načela koneksitete potrebno začeti postopek o ustavnosti nekaterih določb, ki urejajo sodno funkcijo. Pri tem mislim tudi na odločbo 29. člena, ki poleg pogojev za izvolitev v funkcijo sodnika (splošnih in posebnih) ureja še poseben institut ocene sodniške službe in opredeljuje kriterije, ki jih je treba pri tej oceni upoštevati. Analiza 29. člena kaže, da so ti kriteriji preveč podrobni in da se nanašajo tudi na nekatere izmed pogojev iz 8. člena Zakona o sodniški službi. Ureditev je dovolj nejasna, vsekakor pa v interpretaciji večinske odločbe Ustavnega sodišča z ustavnega vidika vprašljiva.

4. Po mojem mnenju v zvezi z oceno sodniške službe ni mogoče govoriti o njeni pravnomočnosti. Res lahko po drugem odstavku 36. člena sodnik oziroma predsednik sodišča, ki se z oceno ne strinja, ugovarja pri personalnem svetu neposrednega sodišča, ki lahko od pristojnega personalnega sveta zahteva ponovno izdelavo ocene. Taka ureditev pa še ne pomeni, da gre za odločanje. Gre za oblikovanje strokovnega mnenja s strani dveh strokovnih svetov, ne pa za odločanje o pravici. Seveda je to tudi argument za stališče, da Sodni svet pri izbiri kandidata, ki ga bo predlagal v izvolitev na sodniški položaj, ni vezan na oceno sodniške službe s strani personalnega sveta. Kaj drugega v 4. oddelku II. poglavja Zakona o sodniški službi zakon ne določa. Pač pa določa v drugem odstavku 18.

člena, da Sodni svet pri izbiri kandidata, ki ga bo predlagal v izvolitev oziroma imenoval na sodniški položaj, ni vezan na oceno ustreznosti personalnega sveta. Res gre pri oceni ustreznosti kandidata za drug pravni institut kot je ocena sodniške službe. Vendar pa se v določenem delu obe oceni vsebinsko prekrivata. Tudi ocena ustreznosti kandidata na primer vsebuje mnenje o strokovnem znanju in drugih sposobnostih, oceno delovne sposobnosti in sposobnosti pravilnega obravnavanja pravnih vprašanj pa na primer vsebuje med kriteriji določba 2. točke prvega odstavka 29. člena Zakona o sodniški službi.

5. Nesprejemljivo se mi zdi stališče, da je Sodni svet dolžan Državnemu zboru predlagati v izvolitev sicer edinega prijavljenega kandidata, ki pa izpolnjuje splošne in posebne pogoje za izvolitev. Po mojem mnenju tako stališče ni v skladu z ustavno funkcijo Sodnega sveta, ki je kot rečeno vendarle organ, ki usmerja kadrovske politiko pri zasedanju sodniških mest.

Nikakor se ne morem strinjati, da gre v primeru neizbire edinega kandidata za kršitev svobode dela iz 34. člena oziroma za kršitev elementov te svobode, v katero sodi tudi splošna dostopnost vsakega delovnega mesta. Pri volilnih funkcijah, kakršna je tudi sodniška, ne more obstajati pravica do izvolitve oziroma v tem primeru pravica do opravljanja sodne funkcije.

6. Pripominjam še, da je na nenavaden način zapisano v odločbi večine stališče, da je Sodni svet dolžan predlagati edinega kandidata, če seveda izpolnjuje pogoje za opravljanje sodniške funkcije. Proti temu stališču smo glasovali trije sodniki, ki smo bili proti odpravi izpodbijanih odločb. Tudi nekateri sodniki, ki so sicer glasovali za večinsko odločbo, so bili mnenja, da pa ni sprejemljivo stališče, da mora Sodni svet predlagati Državnemu zboru v izvolitev edinega kandidata, ki izpolnjuje pogoje. Ocenjujem, da je stališče, izraženo v odločbi večine v bistvu manjšinsko stališče plenuma Ustavnega sodišča.

7. Glede na vse te razloge bi bil torej pripravljen proučiti ves sistem predlaganja in volitev sodnikov in s tega vidika oceniti, ali so določbe Zakona o sodniški službi, ki ta postopek urejajo, skladne z Ustavo.

Ljubljana, 5.4.1996

S o d n i k
dr. Lojze Ude

S o d n i k
dr. B.M. Zupančič